

AVRUPA'DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ VE GÖÇMEN KARŞITLIĞI: İDEOLOJİK TEMELLER VE POLİTİK PRATİKLER ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

THE RISE OF THE FAR-RIGHT IN EUROPE AND ANTI-IMMIGRANT: A DISCUSSION ON IDEOLOGICAL FOUNDATIONS AND POLITICAL PRACTICES

Ömer TAYLAN

Dicle Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

otaylantr@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6499-6770

Hamza Bahadır ESER

Süleyman Demirel Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

bahadireser@sdu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-4063-051X

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

08.07.2024

Kabul Tarihi:

06.10.2024

Yayın Tarihi:

29.12.2024

Anahtar Kelimeler

Aşırı Sağ Partiler,
Göçmen Karşıtlığı,
Ekonomik Kriz,
Milliyetçilik,
Yabancı Düşmanlığı.

Keywords

Far-Right Parties,
Anti-immigrant,
Economic Crisis,
Nationalism,
Xenophobia.

Siyasi partiler, toplumun farklı kesimlerini temsil etme ve taleplerini siyasi arenaya taşıma açısından hayati bir fonksiyona sahiptir. Ancak, aşırı sağ partiler, kullandıkları nefret söylemleriyle bu sürecin sağlıklı işlenmesini sekteye uğratarak demokrasilerin derinleşmesine zarar vermektedir. Buna rağmen son yıllarda Avrupa'da aşırı sağ partilerin göçmen karşıtı söylemleri ve milliyetçi-popülist politikaları, birçok seçmenin ilgisini çekmiş ve bu durum seçim sonuçlarına da yansımıştır. Nitekim 2024 yılında yapılan Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarına bakıldığında aşırı sağ partilerin ciddi bir ivmelenme yakaladığı görülmektedir. Elbette bu politik sonucu ortaya çıkaran birçok tarihsel, siyasal, sosyal ve kültürel neden ve birikim vardır. Bu makalede, aşırı sağ partilerin göçmen karşıtlığını nasıl temellendirdiği incelenmekte ve bunun teorik arka planı ortaya koyulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle aşırı sağın ideolojik temelleri milliyetçilik, ekonomik kriz, güvenlik, etnik üstünlük ve kültürel homojenlik gibi kavramların aşırı sağ partilerin retorik ve politikalarındaki yeri tartışılmaktadır. Ardından, bu teorik temellerin pratikte nasıl tezahür edildiğine odaklanılmaktadır. Ayrıca göçmen karşıtı tutumların farklı ülkelerde nasıl somut politikalara, kampanyalara ve söylemlere dönüştüğü değerlendirilmektedir. Nihayetinde makale, aşırı sağ partilerin göçmen karşıtlığını sadece ideolojik bir araç olarak kullanmakla kalmayıp aynı zamanda politik pratikler yoluyla pekiştirdiğini ve böylece toplumsal dinamikler üzerinde derin etkiler yarattığını göstermeye çalışmaktadır.

Political parties play a vital role in representing various segments of society and bringing their demands into the political arena. However, far-right parties disrupt the healthy functioning of this process with their use of hate speech, thereby undermining the deepening of democracies. Nevertheless, in recent years, far-right parties in Europe have attracted the interest of many voters with their anti-immigrant rhetoric and nationalist-populist policies, which is reflected in election results. Indeed, the 2024 European Parliament election results indicate a significant surge in support for far-right parties. Of course, many historical, political, social, and cultural reasons and accumulations contribute to this political outcome. This article examines how far-right parties justify their anti-immigrant stance and elucidates its theoretical background. This framework discusses the ideological foundations of far-right movements, including concepts such as nationalism, economic crisis, security, ethnic superiority, and cultural homogeneity, and their role in the rhetoric and policies of far-right parties. It then focuses on how these theoretical foundations manifest in practice, examining how anti-immigrant attitudes transformed into concrete policies, campaigns, and discourse across different countries. Ultimately, the article demonstrates that far-right parties use anti-immigrant sentiment as an ideological tool and reinforce it through practical policies, thereby exerting profound impacts on societal dynamics.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1512714>

Atıf/Cite as: Taylan, Ö. & Eser, H. B. (2024). Avrupa'da aşırı sağın yükselişi ve göçmen karşıtlığı: İdeolojik temeller ve politik pratikler üzerine bir tartışma. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(4), 1955-1969.

Giriş

Göç, insanların çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere hareket edip yerleşmesini ifade eder. İnsanların veya göçmenlerin hareket motivasyonunu sağlayan etmenler arasında savaşlar, ideolojik çatışmalar, ekonomik sıkıntılar, despotik rejimlerden kaçma ve doğal afetlerden korunma gibi nedenler yer alırken, refah seviyesi daha yüksek, güvenli ve özgür bir topluma dâhil olma isteği de insanları göçe teşvik etmektedir. Göç/men(lik), 21. yüzyılda aşırı sağ hareketler için önemli bir politik argüman ve seçmen mobilizasyon aracı olarak öne çıkmaktadır. Batı Avrupa’da göç konusuna yönelik yaklaşımın evriminde belirgin bir değişim yaşanmıştır. İlk başlarda ucuz iş gücü sağlama, ekonomik büyümeyi destekleme ve kültürel çeşitliliği artırma gibi avantajlar göz önünde bulundurularak göçmenlere olumlu bir şekilde yaklaşılmıştır. Ancak zamanla ortaya çıkan bazı ekonomik ve sosyal sorunlar, göç politikalarının gözden geçirilmesine ve göçmenlere karşı daha sıkı kontrol ve düzenlemeler getirilmesine yol açmıştır. Bu süreçte, göçmenlere karşı sert politikaların benimsenmesiyle birlikte ev sahibi toplum, bu politikalar etrafında kenetlenerek *aşırı sağ* hareketlerin güçlenmesine (Akkerman, 2012) katkıda bulunmuştur. Aşırı sağ partilerin Avrupa’da güçlenmesi, diğer ana akım siyasi partileri de kendi söylemlerine yaklaştırarak, genel siyaseti önemli ölçüde etkilemiştir.

Aşırı sağın çeşitli düzeyde destek görmesini sağlayan temel etmenlerden biri, sosyo-politik olaylara önemli ölçüde vurgu yapması ve bu konuda ana akım sol ve sağ hükümetlerin benzer politikalar izlediğini öne sürmesidir. Özellikle sol ve sağ hükümetlerin *üçüncü yol* (third way) (Giddens, 2008) doktriniyi benimsemeleri, neo-liberal politikaları kabul etmelerine yol açmıştır. Bu bağlamda, üçüncü yol doktrini, sol ve sağ arasındaki siyasi ton farklılıklarını azaltarak, siyasi rekabeti anlamsızlaştırmıştır. Bu durum, bazı seçmenlerin sol ve sağ partiler arasında belirgin farklar görememelerine ve partilerini desteklemeyi bırakmalarına yol açmıştır. Bu verili durum, aşırı sağ partiler için yeni bir politik alan ve zemin oluşturmuştur. Öyle ki aşırı sağ partiler, bu ideolojik aynışmayı ya da benzeşmeyi *tek düzen* olarak adlandırıp, ana akım partilerin halkın iradesini temsil etmediğini savunmakta, *güvenlik*, *ekonomi*, *milliyetçilik*, *yerlilik* (Lutz, 2019; Minkenberg, 2000) gibi retorikleri de kullanarak göçmen karşıtlığını beslemektedirler.

Aşırı sağın genel söylemi, göçmenlerin ev sahibi toplumun iş olanaklarını tehdit ettiği, ulusal kültürü erozyona uğrattığı, sosyal politikaları ve refah devletinin kaynaklarını kötüye kullandığı, Avrupa’da terör olaylarının artışına neden olduğu gibi iddialar etrafında şekillenmektedir. Bu iddiaları ileri sürenler, genellikle toplumsal kaygıları politik bir araç olarak kullanmayı ve korku atmosferi yaratmayı amaçlamaktadır. Örneğin aşırı sağ partiler, mavi yakalı seçmenlere göçmenlerin nasıl işlerini *çaldığını* anlatarak göçmen karşıtı bir söylem geliştirirken, mavi yakalının iş bulma konusunda nasıl destekleneceğine dair herhangi bir politika ve çözüm önerisi sunmamaktadır (Guibernau, 2010; Van der Brug, Fennema ve Tillie, 2011; Wilson ve Hainsworth, 2012; Hjern ve Bohman, 2014). Göçmenlerin, yerli halkın işini *çalmak* için ülkeye geldiği, vergi ödemediği veya diğer sosyal harcamaların finansmanına katkıda bulunmadığı ve vatandaşlardan daha fazla sosyal yardım aldığı şeklindeki eksik, yanlış veya önyargılı düşünceler, devlete ve göçmenlere karşı artan bir öfke sürecine dönüşmektedir. İş kaybı, ekonomik sıkıntılar veya sosyal hizmetlerin yetersizliği gibi sorunlar, göçmenlerin varlığına bağlanarak onların Batı toplumu içindeki yerine ilişkin olumsuz bir algı yaratılmaktadır. Bu tür önyargılar, göçmenlerin toplumun geri kalanıyla entegrasyonunu zorlaştırarak, onları kendi iç gruplarına doğru itmektir. Hâlbuki birçok araştırma (Guibernau, 2010; Van der Brug, Fennema ve Tillie, 2011; Rydgren ve Ruth, 2013), göçmenlerin ekonomiye katkıda bulunduğunu, yeni iş fırsatları yarattığını ve çoğu zaman yerli halkla aynı vergi yükümlülüklerine tabi olup sosyal hizmetlere erişim konusunda benzer kısıtlamalarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir.

Aşırı sağ partilerin bazı ülkelerde komünist partilerin yerini aldığı, sosyo-ekonomik konularda sola ve göç konusunda ise sağa eğilimli olduğu gözlemlenmiştir (Van der Brug ve Van Spanje, 2009). Bu bağlamda, aşırı sağ partiler, ekonomik eşitsizlikler ve sosyal adaletsizlikler konusunda sol eğilimler gösteren seçmenlerin yanı sıra, göç ve ulusal kimlik gibi konularda sağ eğilimler gösteren seçmenleri de cezbetmektedir. Böylelikle aşırı sağ partiler hem ekonomik hem de kültürel kaygıları olan seçmenleri etkileyerek siyasi arenada etkili aktörler haline gelmektedirler. Aşırı sağ partiler, yukarıdaki argümanlarına ek olarak, sosyal konutların desteklenmesi gibi sosyal politikaların, göçmenlerin kayrılarak, ev sahibi toplum içindeki dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine yol açtığı iddiasını da sıklıkla dile getirmektedir. Bu söylem, ekonomik sıkıntılar yaşayan kesimler arasında karşılık bulmakta ve sosyal konut politikalarının göçmenlere yönelik olduğu algısını güçlendirmektedir. Aşırı sağ partiler yine, medyada yer alan şiddet olaylarını ve suç istatistiklerini manipüle ederek, göçmenler hakkında korku ve güvensizlik duygularını körüklemektedir. Bu strateji, kamuoyunda güvenlik kaygılarını

artırarak, seçmenlerin desteğini kazanma amacını taşımaktadır. Öte yandan aşırı sağ partilerin önemli faaliyet alanlarından biri de yerel cami veya sığınma merkezlerinin inşasına karşı yürütülen kampanyalardır. Bu kampanyalar, genellikle kültürel kimliğin korunması ve ulusal değerlere sahip çıkılması gibi temalar etrafında şekillenmektedir. Bu tür yapıların toplumun dokusunu bozacağı ve sosyal uyumu tehdit edeceği söylemi yayılmakta ve bu argüman geniş bir seçmen kitlesi tarafından kabul görmektedir (Wilson ve Hainsworth, 2012). Söz konusu iddia ve şikayetlerin ana akım siyasi partiler tarafından görmezden gelindiği iddiası, aşırı sağ partilerin daha da güçlenmesine yol açmaktadır.

Bu çalışma, aşırı sağ partilerin göçmen karşıtlığını hem teorik hem de pratik açıdan ele alarak, bu hareketlerin politik stratejilerini, toplumsal etkilerini ve gelecekteki potansiyel gelişimlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bir başka ifadeyle, aşırı sağ partilerin göçmen karşıtı politikalarının nasıl şekillendiği ve bu politikaların toplumda nasıl destek kazandığı, çalışmanın ana sorunsalını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın literatüre katkısı, aşırı sağ partilerin yükselişinin nedenlerini sosyo-politik etmenler (ekonomik sıkıntılar, kültürel kaygılar, popülist söylemler, milliyetçi retorik, yabancı düşmanlığı) çerçevesinde kapsamlı bir şekilde ele almasıdır. Çalışma, sistematik derleme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dair yayınlanmış makaleler, raporlar ve medya kaynakları tarafsız bir şekilde taranmıştır. Bu farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler, karşılaştırılarak doğruluğu teyit edilmiş ve sentezlenerek bütünsel bir hale getirilmiştir (Creswell, 2013).

Aşırı Sağın İdeolojik Temelleri

Aşırı sağ partilerin ideolojik çekirdeği nativizmdir yani yerliliktir. Nativizm, ülkede yalnızca yerli grubun (ulus) üyelerinin iskân edilmesini savunan ve yabancıların homojen ulus-devleti tehdit ettiğini öne süren bir ideolojidir. Bu ideoloji, büyük ölçekli sosyoekonomik ve sosyokültürel değişiklerin yol açtığı belirsizliklerle ilişkilendirilen bir milliyetçilik şeklinde ortaya çıkmaktadır (Eatwell, 2000; Mudde, 2000).

Yerlililik, tarihsel ve ideolojik olarak milliyetçi bir yapı arz eden ulus devlet fikriyle yakından bağlantılıdır. Bundan dolayı Minkenberg, aşırı sağ partilerin temel motivasyonunun homojen bir ulus miti olduğunu iddia etmektedir (2000). Ulus-devlet fikri, her ulusun kendi devletine ve her devletin de yalnızca bir ulusa sahip olması gerektiğini savunmaktadır. Herkesin aynı gelenek ve göreneği paylaşması durumunda toplumun daha iyi olacağına dair güçlü bir inanç bulunmaktadır (Rydgren, 2008). Nitekim çeşitli Avrupa anayasaları, ülkelerinin tek bir ulusa bağlı olduğunu açıkça belirtmektedir; örneğin Slovakya anayasası *biz, Slovak ulusu* ifadesini kullanırken, Romanya anayasası da devletin temelini *Rumen halkının birliğine* dayandığını belirtmektedir. Böyle bir yasal zemine dayanan ülke nüfusunun çoğunluğu, yasadışı göçmenlerin geri gönderilmesi gerektiğine inanmaktadır (Mudde, 2000).

Aşırı sağ partiler, Avrupalıları *ev sahibi*, göçmenleri ise yabancı olarak görüp, her türlü izinsiz göçmen girişine karşı çıkılmasını talep etmektedir (Mudde, 2007; Wilson ve Hainsworth, 2012). Aşırı sağın göçmen karşıtlığı, toplumda etnik hiyerarşinin en altında yer alan belirli bir göçmen grubunu hedef alarak bir korku iklimi yaratmaya ve bu korkudan beslenmeye çalışmaktadır. Bu göçmen grup, ulusun yerel dilini, kültürünü, geleneğini ve hatta dinini paylaşmadığı ve daha düşük profilli sosyal statüye sahip olduğu için bir tehdit unsuru olarak algılanmaktadır (Green vd., 2016). Bu yaklaşım, Avrupa'nın beyaz, Hristiyan ve genellikle Batı kültürüne dayalı bir kimlik üzerine inşa edilmesini savunur. Aşırı sağın politik retoriğe getirdiği farklılık, yükselen kimlik siyaseti söylemini kendi çıkarları doğrultusunda benimsemesinden ve Batı kültürüne karşı bir düşman yaratmasından ileri gelmektedir (Guibernau, 2010). Diğer bir ifade ile aşırı sağ partiler, ideolojik olarak yabancı düşmanlığı ve göçmen karşıtlığını içeren bir milliyetçiliği siyasal programlarının merkezine yerleştirmektedirler (Donà, 2022). Dolayısıyla ulusal topluluğa mensup olmayan göçmenlere ve diğer azınlıklara karşı düşmanlık üzerine odaklanan bir sosyal politika gündemini teşvik etmektedirler.

Aşırı sağ partiler, milliyetçi bakış açıları nedeniyle kültürel ve etnik yakınlığa dayalı bir vatandaşlık anlayışını tercih etmektedir. Bu tür bir yakınlık ya doğuştan var olan bir durumdur ya da kültürel asimilasyon süreciyle kazanılır. Sonuç olarak belirli hak ve ayrıcalıklar *ulusal* vatandaşlıkla ilişkilendirildiği için aşırı sağ partiler, *yoğun* (thick) bir kültürel vatandaşlık veya yurttaşlık vurgusunu ön plana çıkarmaktadır. Çünkü vatandaşlar ve yabancılar arasındaki ayrımlar; siyasal seçimler, refah devleti yardımları, kamu sektörü istihdamı, emeklilik sistemi gibi ulus devletin sunduğu temel ve kalıcı hizmetler olarak algılanmakta ve bu durum aşırı sağ partilerin vurgularını şekillendirmektedir (Howard, 2010; Akkerman, 2012). Bu prensip genellikle *ulusal öncelikler* olarak ifade edilmektedir yani vatandaşlar, yabancılara kıyasla sosyal refah hizmetlerine öncelikli erişim hakkına sahip

olmalıdırlar (Guibernau, 2010). Bu anlatı, aşırı sağın temelinde ırkçılığın merkezi bir yer tuttuğunu (Minckenberg, 2000) ve zamanla din, vatandaşlık, sınıf ve ekonomi parametrelerinin ırkçılık anlayışına eklenildiğini göstermektedir (Millî İstihbarat Akademisi, Ocak 2024).

Örneğin, Avusturya Özgürlük Partisi (*Freiheitliche Partei Österreichs-FPÖ*), kültürlerin karışmasının bir *senyiesizleşme* sürecine yol açtığını belirterek, farklı kültürlerin bir araya gelmesinin ülkenin kültürel dokusunu zayıflattığına ve ulusal kimliği erozyona uğrattığına inanmaktadır. Bu nedenle, Doğu'dan gelen yabancı istilasına karşı uyarıda bulunmakta ve kendini anavatanın savunucusu olarak tanıtmaktadır. Bu savunuyu yaparken *ulusal tercih ilkesini* temel alıp vatandaşları; ülke içinde mağdur olanlar, kendi ülkelerinde ayrımcılığa maruz kalanlar ve FPÖ'nün desteğine ihtiyaç duyanlar şeklinde bir tasnife tabi tutarak, öncelikle ülke vatandaşlarının çıkarlarını korumayı ve göçmenlerin etkilerini azaltmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla aşırı sağ, farklı kültürlerin bir arada olmasına ve varlığını sürdürmesine karşı çıkmaktadır.

İtalya'da Lega Nord, ABD'nin eritme potası (melting pot) modelini reddetmektedir. Lega Nord'un lideri Umberto Bossi, İtalya'yı ABD'nin modellediği çok ırklı, çok etnikli ve çok dinli bir ülkeye dönüştürmek, İtalya'yı bölmek anlamına geleceğini belirtmektedir. Ona göre, aşırı kültürel farklılıklar, özellikle ten rengiyle belirgin olanlar, toplumsal barış için ölümcüldür. Sokaklar ve mekanlar renkli insanlarla ve farklı dinlerle dolduğunda vatandaşlar artık kendilerini evlerinde ve güvende hissetmezler ve kimliklerini (aidiyetlerini) kaybederler (Guibernau, 2010). Öyle ki aşırı sağa göre farklı etnisite, din ve kültüre sahip olan toplum, asla barış içinde yaşamayacaktır (Rydgren, 2008). Kültürel haklar evrenseldir ve her toplumun, kendi kültürel kimliğini koruma hakkı vardır. Bu hak, bireylerin ve toplulukların kendi geleneklerini, değerlerini ve yaşam tarzlarını sürdürme ve koruma çabalarını içermektedir. Bu noktada Zaslove'a göre diğer kültürlerin kendilerini Avrupa kültürel tahakkümünden koruma hakkı olduğu gibi, Avrupa kültürlerinin de kendi doğallıklarını koruma hakkı vardır. Özetle Zaslove, bir yandan kültürel çeşitliliğin önemini vurgularken, bir yandan da farklı kültürlerin karışmasının kültürel yozlaşmaya yol açacağını savunmaktadır. Bu nedenle, yeni gelenlerin yerel kültüre asimile olmasının gerekliliğini öne sürmektedir. Ona göre, asimilasyon, kültürel kimliğin korunması ve toplumsal barışın sağlanması için önemlidir (Zaslove, 2004b). Bu bakış açısı ile aynı kapsamda sürdürülen kültürel korumacılık tartışmalarında, ülkedeki Avrupa kökenli yabancı vatandaşların sayısı ve oranı önemsenmezken, Avrupalı olmayan yabancı vatandaşlar için ise durum farklı şekilde yorumlanmaktadır. Zira İsviçre'de çalışan Almanların, Fransa'da ev satın alan İtalyanların, Lüksemburg'da yaşamayı tercih eden Belçikalıların oranı sorun olmaz iken, Batı Avrupa veya Avrupa Birliği dışından gelen göçmenlerin ülkeye girişi, toplumda daha hararetli bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Fransa'da Cezayirli, Hollanda'da Endonezyalı, Danimarka'da Suriyeliler, İngiltere'de Hintliler, Belçika'da Faslılar, Almanya'da Türkler bu kategori içerisinde değerlendirilebilir (Norris, 2005). Tüm bunların dışında Ukrayna-Rusya savaşı neticesinde Avrupa'ya göç eden Ukraynalı mülteciler ciddi bir endişe kaynağı olarak görülmezken, Suriye iç savaşı neticesinde Avrupa'ya göç eden Suriyelilere kapılar kapatılmakta, dini ve kültürel Avrupalı kimliği insani kaygıların önüne geçmekte, bir nevi çifte standart uygulanmaktadır (Uygur ve Eser, 2024).

Bazı araştırmalar, aşırı sağın yeniden canlanması ile Batı'daki bazı vatandaşların yaşadığı anomi arasında bir bağlantı olduğunu öne sürmektedir. Yani geleneksel sosyal yapıların, özellikle sınıf ve din temelli yapıların çözüldüğünü ve bireylerin bu süreçte aidiyet duygularını kaybederek benlik saygısını artıran etnik milliyetçiliğe ilgi duyduğunu ortaya koymaktadır (Knigge, 1998; Guibernau, 2010). Bir başka ifadeyle küreselleşmenin bir sonucu olarak birçok insan kimlik kaybı yaşamakta ve ulus-devletin ötesinde kolektif kimlikler için yeni bir dayanak noktası aramakta, aynı zamanda kontrol duygusunu yeniden sağlayacak unsurların eksikliği nedeniyle milliyetçiliğe yönelmektedir (Rydgren, 2008). Bu yüzden aşırı sağ partilerin etno-milliyetçi yabancı düşmanlığı, seçim mobilizasyonu için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Aşırı sağ partiler, kendilerine rakip gördükleri her türlü politik söylemi ve eylemi halk karşıtı olarak konumlandırma eğilimindedir. Nitekim aşırı sağ popülizm, toplumun *saf halk* ve *yoşlaşmış elit* diye iki homojen gruba ayrıldığını ve siyasetin halkın genel iradesinin bir yansıması olması gerektiğini savunan bir retoriğe dayanır. Halk, ekonomik sıkıntılar, kültürel kaygılar ve ulusal kimliklerini koruma endişeleriyle boğuşurken, elitler bu sorunları görmezden gelmekte ve sadece kendi çıkarlarını ön planda tutmaktadır. Bu nedenle, aşırı sağ popülizm, elitlerin bu tutumuna karşı halkın birleşmesi gerektiğini savunur. Halkın, elitler tarafından ezilen ve unutulmuş bir topluluk olarak görülmesi, aşırı sağın söylemlerinde ve politikalarında önemli bir yer tutar (Taggart, 2000; Mudde, 2000; 2007; Golder, 2016; Güzel, 2022). Canovan'ın gözlemlediği gibi, istisnasız tüm popülizm biçimleri, halkı

bir tür yüceltme ve onlara doğrudan hitap etme eğilimindedir. Popülizmde halkın yüceltilmesi, onların sorunlarının ve taleplerinin ön planda tutulması anlamına gelir. Bu, genellikle halkın güçlü ve baskın bir siyasi varlık olarak tasvir edilmesiyle sağlanır. Popülist liderler, halkın taleplerini diğer siyasi aktörlerden ve elitlerden ayırt edici bir şekilde dile getirerek, onların desteğini kazanmayı ve meşruiyetlerini sağlamlaştırmayı hedeflerler (1981; 1999). Aşırı sağ popülistler, halkın sadece elitler tarafından saldırı altında bulunduğunu değil, aynı zamanda göçmenler, azınlıklar veya belirli dış mihraklar tarafından da tehdit edildiğini düşünür. Halkın değerlerini paylaşmayan veya farklı kültürel, dini, etnik kökenlere sahip olan grupların toplumdaki varlığını da bir tehdit olarak görür. Bu gruplar genellikle *öteki* olarak adlandırılır ve aşırı sağ popülistler için, bu grupların varlığı ulusal kimliği, kültürü ve değerleri bozmak veya zayıflatmak olarak algılanır.

Aşırı Sağ Partilerin Söylemi ve Göçmen Karşıtlığı

Son otuz yılda Avrupa'ya yönelik göçün belirgin bir şekilde artış göstermesi, aşırı sağ partilerin Avrupa siyasi dinamikleri içinde yavaş yavaş belirleyici bir pozisyona gelmesi ile sonuçlanmıştır. Bu süreçte, aşırı sağ partiler, seçmenlerin dikkatini suç, yolsuzluk, egemenlik, kimlik, ulus devlet, yerlilik, biz-onlar ve entegrasyon gibi daha özgül konulara çekerek göçmenlerin toplumdan dışlanması gerektiği iddiasının kabulünü yaygınlaştırmaya odaklanmıştır (Öner, 2014; Schain, 2018; Donà, 2022). Diğer bir ifade ile söz konusu ekonomik ve kültürel temelli eleştiriler, aşırı sağ tarafından seçmen tabanını genişletmek amacıyla sürekli dile getirilerek yeniden üretilmekte, böylelikle göçmenlerden rahatsızlık duyan kitleler oluşturulmakta ve bu kitleler üzerinden göçmen karşıtlığı körüklenerek oy potansiyeli artırılmaya çalışılmaktadır. Bu politik hedefe yönelik olarak aşırı sağ partiler, göçmenlerin ülkede konut kiralalarının yükselmesine neden olduğu, vergi ödemediği devletten hizmet aldığı, göçmenlerin yüksek doğurganlık oranları sayesinde zaman içinde çoğunluk haline geleceği, ülkenin ulusal karakterini bozacağı ve nihayetinde *ülkesini elinden alacağı* gibi korku ve savları her fırsatta seçmene hatırlatarak göçmen karşıtı, xenofobik tutumları diri tutma ana strateji olarak benimsemişlerdir (Council of Europe, 2011; Eser ve Çiçek, 2020). 2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarından (aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere) hareket ile bu stratejinin işe yaradığını ifade etmek mümkündür. Aşırı sağ partilerin oy oranlarını arttırdıkları süreçte söylemlerini üzerine inşa ettikleri ana noktalar aşağıda özetlenmiştir.

Aşırı sağ partiler söylemlerini ilkin kitlelerde dönemsel olarak ortaya çıkan siyasi güven eksikliğine ve adaletin olmadığına ilişkin kaygılar üzerine inşa etmektedirler. Bu bağlamda Hans-Georg Betz, aşırı sağ partilerin yükselişini *politik hınç* veya *politik öfke* (political resentment) kavramıyla açıklamaktadır. Kavram, bireylerin ve grupların mevcut siyasi ve ekonomik sistemde yaşadıkları haksızlık ve adaletsizlik karşısında duydukları derin güvensizlik ve nefreti ifade etmektedir. Hans-Georg Betz, bu güvensizlik ve nefretin izlerini, Fransa'daki Ulusal Cephe (FN), İtalya'daki Lig Hareketi (LN) ve Avusturya'daki Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) gibi aşırı sağ partilerin seçmenleriyle yaptığı araştırma sonuçlarına dayandırmaktadır (Betz, 1994). Bu veriler, aşırı sağ partilerin politik hınç ve öfkeyi körükleyerek, toplumda var olan endişe ve rahatsızlıkları açığa çıkardığı, seçmenleri bu konuda konsolide ettiği sonucunu ortaya koymaktadır. Bunu da aşırı sağ partiler, özellikle siyasi alana taşıdıkları saldırgan dil sayesinde, ana akım politikacıların toplumun acil ekonomik ve politik meselelerine karşı duyarsız oldukları algısını yaratarak gerçekleştirmektedir. Bu durum, ana akım siyasi partilere kızan seçmenleri, çözüm arayışında popülist söylemlerle siyaset yapan aşırı sağ partilere yönlendirmektedir (Zaslove, 2004a; Zaslove, 2004b; Van der Brug, Fennema ve Tillie, 2011; Akkerman, 2012). Burada önemli bir ayrıntı olarak, farklı ideolojik anlayışlara sahip seçmen kitleleri, kendi geleneksel partilerini protesto etmek ve duygusal beklentilerini açığa vurmak amacıyla aşırı sağ partileri desteklemektedir.

Aşırı sağ partiler ikinci olarak, terör olaylarını göçmenlerle ilişkilendirerek, yanlış göç politikalarının ulusal güvenliği tehlikeye attığı söylemini/savını politik alana taşımaktadır (Ünal Eriş ve Öner, 2021). Terör saldırılarının artmasının sebebi olarak göçmenlerin entegrasyon eksikliği ve radikal ideolojilere yatkınlığı gösterilmektedir. Bu söylem, toplumda güvenlik kaygılarını artırarak göçmenlere karşı daha sert politikalar talep eden bir kamuoyu meydana getirmektedir. Bu bağlamda, aşırı sağ partiler, göçmenlerin sınır dışı edilmesi ve ülkeye girişlerinin engellenmesi gerektiğini savunmaktadır. Söz konusu talepler yerine getirildiği takdirde, ülkedeki ekonomik sorunlar azalmış, işsizlik oranları düşmüş ve ülkenin ulusal karakteri korunmuş olacağı ileri sürülmektedir. Bu söylemlere, özellikle her seçim öncesinde, aşırı sağ partilerin sıkça başvurduğu bilinmektedir (Eser ve Çiçek, 2020). Örneğin Avrupa Parlamentosu'nun yaptığı bir saha çalışması da aşırı sağ partilerin kullandığı söylemlerin seçmen nezdinde karşılık bulduğunu destekler niteliktedir. Çalışmada katılımcılara, *bir*

sonraki Avrupa Parlamentosu seçimleri (2019) için aşağıdaki konulardan hangisi öncelikli olarak ele alınmalıdır? sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar arasında en öncelikli konu olarak göç, ikinci sırada ekonomi-büyüme ve genç işsizliği, üçüncü sırada terörizmle mücadele öne çıkmıştır (Parlemeter, 2018).

Yukarıda da değinildiği üzere aşırı sağ partilerin üzerine söylem inşa ettiği üçüncü alan, ekonomik daralmanın ve refahtaki *aşılmanın* sebebinin göçmenler olduğudur. Bununla birlikte bu tez her zaman gerçeği yansıtmamaktadır. Ekonomik krizlerin yaşandığı ülkelerde refah şovenizmi ve popülist söylemlerle aşırı sağın yükseldiği bir vaka olmakla birlikte ekonomik krizin olmadığı ülkelerde de aşırı sağ kendine taraftar bulabilmektedir. Örneğin Almanya gibi güçlü ekonomiye sahip ülkelerde veya ekonomik krizden neredeyse hiç etkilenmeyen Norveç, İsveç ve Hollanda gibi İskandinav ülkelerinde de aşırı sağ partilerin taban buldukları görülmektedir. Öte yandan bu durumu genel geçer bir olgu olarak görmek yanlış olacaktır. Zira Avrupa'daki 2008 ekonomik krizinden Almanya, Danimarka, Bulgaristan, Belçika, Polonya, İtalya, Slovenya, Slovakya ve Romanya önemli ölçüde olumsuz etkilendiği halde, bu ülkelerde aşırı sağ partiler, o dönem için oy kaybına uğramıştır. İlginçtir ki, ekonomik krizin göreceli olarak atlatılmasından sonraki yıllarda, aşırı sağ partiler Bulgaristan, Polonya, İtalya ve Slovakya gibi ülkelerde oylarını artırmıştır (Eser ve Çiçek, 2020).

Bu örnekler, ekonomik krizlerin her zaman aşırı sağ partilerin yükselmesine neden olmadığını göstermektedir. Aşırı sağ partilerin yükselişi, ekonomik krizler kadar kültürel, sosyal ve politik dinamiklere de bağlıdır. Ekonomik kriz dönemlerinde bile, aşırı sağın yükselişi için uygun sosyo-politik koşulların ve etkin bir popülist söylemin varlığı gereklidir. Göçmen karşıtı söylemler, kimlik ve kültürel değerlerin korunması gibi konular, ekonomik krizlerden bağımsız olarak da aşırı sağın destek bulmasını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla, aşırı sağın siyasal yükselişini analiz ederken, tek bir faktör üzerine odaklanmak yerine, çok boyutlu bir yaklaşım benimsemek gerekmektedir. Bu bağlamda aşırı sağ partilerin söyleminde kendine yer bulan dördüncü bileşen ise işaret edildiği üzere, göçmenlerin içinde yaşadıkları ülkenin etnik-ulusal kimliğini tehdit ettiği iddiasıdır. Göçmenlerin, kendi kültürlerini koruyarak entegrasyon süreçlerini engelledikleri, okullarda eğitim standartlarını düşürdükleri, fuhuş ve suçun yaygınlaşmasına neden oldukları öne sürülmektedir (Zaslave, 2004b; Rydgren, 2008; Miller, 2008; Goodwin, 2014). Aşırı sağ partiler, gerçekçi verilerle desteklenmeyen bu tür iddiaları kullanarak göçmenlere karşı yabancı düşmanlığını artırıp, göçmen karşıtı politikaları meşrulaştırmaktadır.

Son olarak Avrupa'da aşırı sağ partilerin kademeli yükselişi ve birkaç ülkede iktidara gelişi, bazı seçmenlerin isteklerini görmezden gelen ana akım partilere karşı bir tepki olarak yorumlayanlar da vardır. Zira aşırı sağ partilerin, sadece sağ seçmenden değil, sol kanattan da destek gördüğü gözlemlenmiştir. Örneğin Fransa, Avusturya ve Hollanda'da solun doğal seçmenleri olarak kabul edilen işçi sınıfından da aşırı sağ partilere yüksek oranda oy kaydığını ifade etmek mümkündür (Schain, 2018). Bu durum, aşırı sağın geniş bir ideolojik yelpazeye hitap edebildiğini ve farklı politik görüşlerden seçmenleri kendine çekebildiğini göstermektedir. Sonuç itibarıyla aşırı sağın siyasal zemininin genişlemesi, günümüzde önemli bir politik bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki tablo, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin Avrupa Parlamentosu seçimlerinde aldıkları oy oranlarını ve kazandıkları koltuk sayılarını göstermektedir.

Tablo 1. 1989-2024 Tarihleri Arasında Gerçekleşen Avrupa Parlamentosu Seçimlerinde Aşırı Sağ Partilerin Almış Oldukları Oy Oranları ve Koltuk Sayıları

		1989	1994	1999	2004	2009	2014	2019	2024
Fransa (Front National-FN)	Oy Oranı %	11,73	10,52	5,7	9,72	6,3	24,86	23,34	31,47
	Koltuk Sayısı	9/81	11/87	5/87	7/78	3/72	23/74	22/74	30/81
Almanya (AfD)	Oy Oranı %					2013*	7,10	11,00	15,90
	Koltuk Sayısı						7/96	11/96	15/96
İtalya (Fratelli d'Italia- FdI)	Oy Oranı %					2012*	3,7	6,44	28,76
	Koltuk Sayısı						0/73	5/73	24/76
İtalya (Lega Salvini Premier-LN)	Oy Oranı %		5,0	4,5	5,0	10,2	6,15	34,26	8,98
	Koltuk Sayısı	1991*	6/87	4/87	4/78	9/72	5/73	28/73	8/76
Belçika (Vlaams Belang-VB)	Oy Oranı %	6,59	13,4	15,0	23,16	15,88	6,76	19,08	22,94
	Koltuk Sayısı	1/13	2/14	2/14	3/14	2/13	1/12	3/12	3/13
İspanya (Vox)	Oy Oranı %					2013*	1,6	6,28	9,62
	Koltuk Sayısı						0/54	3/54	6/61
	Oy Oranı %		1996**	23,4	6,31	12,71	19,72	17,2	25,4

Avusturya (Freiheitliche Partei Österreichs-FPÖ)	Koltuk Sayısı			5/21	1/18	2/17	4/18	3/18	6/20
Macaristan (FIDEZS-KDNP)	Oy Oranı %			2004**	47,4	56,36	51,48	52,56	44,81
	Koltuk Sayısı				12/24	14/22	12/21	13/21	11/21
Macaristan (JOBBIK)	Oy Oranı %			2004**	2,4	14,77	14,67	6,34	0,99
	Koltuk Sayısı				0/22	3/22	3/21	1/21	0/21
Danimarka (Dansk Folkeparti-DF)	Oy Oranı %	1995*			5,80	6,80	14,80	26,60	10,76
	Koltuk Sayısı				1/16	1/14	2/13	4/13	1/13
Hollanda (Partij voor de Vrijheid-PVV)	Oy Oranı %					2006*	16,97	13,32	3,53
	Koltuk Sayısı						4/25	4/26	0/26
Estonya (Eesti Konservatiivne Rahvaerakond-EKRE)	Oy Oranı %					2004**	2,5	4,02	12,7
	Koltuk Sayısı						0/6	0/6	1/6
Slovenya (Slovenska demokratska stranka-SDS)	Oy Oranı %					2004**	17,7	26,92	24,88
	Koltuk Sayısı						2/7	2/7	3/8
İsveç (Sverigedemokraterna-SD)	Oy Oranı %	1995**	1,1	0,3	5,7	24,41	9,67	15,34	13,2
	Koltuk Sayısı		0/20	0/20	1/19	5/18	2/20	3/20	3/21

Kaynak: Farklı verilerden derlenerek tablo oluşturulmuştur. Tablo içindeki tarihlerin sağında yer alan tek yıldız (*) siyasi partilerin kuruluş tarihlerini, çift yıldız ise (**) ülkelerin Avrupa Birliği'ne katıldığı tarihleri göstermektedir. Haliyle tarihlerden önceki kutucukların boş olması, söz konusu ülkelerin, Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılım şartlarını sağlamadığı anlamına gelmektedir.

Aşırı sağ partilerin aldıkları oy oranları üzerinden (Bkz. Tablo 1), siyasi ve sosyal dinamikleri nasıl şekillendirdiğine dair çıkarımlar yapmak mümkündür. Aşırı sağ partilerin son seçimlerdeki performansları, Avrupa'da siyasetin aşırı sağa kayışına işaret etmektedir. Özellikle 2019 ve 2024 seçimlerinde aşırı sağ partilerin Avrupa genelinde önemli bir başarı sağlaması, popülist ve milliyetçi söylemlerin yükselmesiyle doğrudan paralellik arz etmektedir. Ekonomik krizler, göç sorunları ve Avrupa Birliği'ne yönelik eleştiriler, bu partilerin destek bulmasına ciddi anlamda katkı sağlamıştır.

Fransa'da Front National (şimdiki adıyla Rassemblement National, RN), son seçimlerde büyük bir başarı elde edip oy oranını %31,47'ye çıkararak 81 koltuğun 30'unu kazanmıştır. Bu sonuçlar, Marine Le Pen'in liderliğindeki aşırı sağ partinin Fransa siyasetinde ne kadar güçlü bir konumda olduğunu göstermektedir. Öyle ki Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, rakibinin kazandığı büyük zaferin ardından erken seçim kararı almıştır. Front National'ın bu yükselişi, Fransa'da diğer partiler arasında istifa ve seçimlerin yenilenmesi gibi sonuçlara yol açmıştır. Yine Almanya'da 2013 yılında kurulan AfD, oy oranlarını istikrarlı bir şekilde artırarak 2024'te 96 koltuğun 15'ini kazanmıştır. AfD'nin önemli bir güç haline gelmesinde, göçmen krizi ve Euro bölgesindeki ekonomik sorunlar etkili olmuştur. Bu durum, Almanya'da aşırı sağın ne kadar güçlendiğini ve toplumda geniş bir destek bulduğunu göstermektedir. Benzer şekilde İtalya'da ise aşırı sağı temsil eden iki parti (FdI ve LN) seçimlere katılmıştır. FdI, son seçimlerde büyük bir başarı göstererek oy oranını %28,76'ya çıkarmış ve 76 koltuğun 24'ünü kazanmıştır. LN ise büyük bir düşüş yaşayarak %8,98 oy almış ve 76 koltuğun 8'ini kazanmıştır. Belçika'da ise Vlaams Belang (VB), son seçimlerde oy oranını %22,94'e çıkararak 13 koltuğun 3'ünü kazanmıştır. Bu sonuçlar, Belçika'da federal hükümete karşı tepkilere ve hükümetin istikrarsızlaşmasına yol açarak, Belçika Başbakanı Alexander De Croo'nun istifa etmesine neden olmuştur. Bu durum, Belçika'da Flaman milliyetçiliğinin ve aşırı sağın güçlendiği şeklinde yorumlanmıştır. Genel olarak tabloya bakıldığında Danimarka ve İsveç hariç diğer ülkelerde aşırı sağ partilerin aldıkları oy oranları yükselmiştir. Bu durum, Avrupa'da siyasetin aşırı sağa kayışının hızlandığını göstermektedir. Bu eğilimin halihazırda tersine döneceğine dair herhangi bir işaretin de bulunmadığını ifade etmek mümkündür.

Seçim sonuçları aşırı sağın son on yıllardaki yükselişinin önemli bir belirteçidir. Bu bağlamda aşırı sağ partiler politik gündemi ve kamusal söylemi; dışlayıcı bir milliyetçilik duygusu, elit politikalara duyulan güvensizlik, ulusal kimliğin yabancı kültürler tarafından tehdit edildiği inancı ve göçmenlere yönelik kısıtlayıcı politikaların yaygınlaşması üzerine inşa etmektedirler (Akkerman, 2012; Öner, 2014; Schain, 2018). Aşırı sağ partilerin siyasallaştırdığı temel uygulamalara ilişkin politikaların kamuoyu tarafından ilgiyle karşılandığı ve bu ilginin diğer siyasal partiler üzerinde bir baskı oluşturduğu seçim sonuçları ile de ortaya konmaktadır. Bu durum, diğer ana akım siyasal partileri göç ve entegrasyon konusunda daha sert bir çizgi izlemeye, aşırı sağ partiler ile rekabet etmeye yönelmektedir. Bu yönelim kendini, pratikte göçmenlere yönelik politika tercihlerinin daha kısıtlayıcı ve asimilasyoncu bir doğrultuda ilerlemesi olarak göstermektedir.

Aşırı Sağın Politik Pratikleri

Aşırı sağ partilerin ideolojisi ve siyasi söylemi, ülkeden ülkeye çeşitlilik gösterse de genellikle göçmen karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı üzerine oturmaktadır. Avrupa'nın birçok ülkesinde, göçmen sayısında keskin bir artış yaşanmıştır. Bu artış, yerli halkın göçmenleri tehdit olarak algılamasıyla sonuçlanan bir süreci doğurmuştur (Guibernau, 2010). Bu süreç, aşırı sağ partilerin Avrupa'daki göçmenleri ve onların kültürel değerlerini düşman olarak göstermeleri ve göçmenlere yönelik saldırgan söylemlerden kaçınmamaları ile daha da güçlenmiştir. Bu durum birçok saha araştırması yapan kuruluşun raporlarında da yer almıştır.

Pew Research Center'ın (2016) raporunda, Avrupa'daki Müslüman nüfusun artmasının, aşırı sağ partiler tarafından nasıl tehdit olarak algılandığını ve bu durumun İslamofobi söylemleri artırdığını istatistiklerle göstermektedir. *European Islamophobia Report* (2020) da benzer şekilde, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin, Müslümanları ekonomik ve kültürel bir tehdit olarak lanse ettiklerini somut verilerle ortaya koymaktadır. Her iki raporda, aşırı sağ partilerin söylemlerinde Müslüman göçmenlerin Batı'nın kültürel bütünlüğünü bozacağı korkusunu sıklıkla işledikleri görülmektedir. Wodak'a (2015) göre aşırı sağ partilerin, Müslümanların Avrupa'nın demokratik ve laik değerleriyle uyumlu olmadığı yönündeki söylemleri, İslamofobi bir algıyı beslemektedir. Hatta aşırı sağ partilerin, Müslüman göçmenleri terörizm ve radikalizm gibi kavramlarla ilişkilendirerek oy potansiyellerini artırdıklarını belirtmektedir. Bu bulgulara dayanarak, aşırı sağ partilerin İslamofobi tutumlarının yalnızca ideolojik bir görüşten ibaret olmadığı, aksine, politik stratejilerini güçlendiren ve seçmen tabanlarını genişletmelerine olanak tanıyan bir araç olduğu söylenebilir. Bununla ilgili birçok örnek bulunmaktadır.

2011 yılında İngiltere'de aşırı sağcı Britanya Ulusal Partisi (BNP) tarafından kurulan ve *Britain First* adını taşıyan hareketin üyesi olan bir kişi; İşçi Partisi'nden milletvekili seçilen, yabancılar için yardımlaşma çağrısında bulunan ve İslamofobi ile mücadele eden 41 yaşındaki Helen Joanne Cox'u vahşice öldürmüştür. Mahkeme duruşmasında katilin ismi sorulduğunda katil, *benim adım hainlere ölüm, Birleşik Krallık'a özgürlük* şeklinde cevap vermiştir (Perspektif, 16.06.2020). Bu olay, İngiltere'de aşırı sağcı grupların ve İslam karşıtı hareketlerin artan tehlikesini gösteren acı bir örnektir. Helen Joanne Cox'un öldürülmesi, aşırı sağın ve nefret söylemlerinin ne kadar ciddi sonuçlar doğurabileceğini bir kez daha ortaya koymuştur.

15 Mart 2019 tarihinde Yeni Zelanda'da Brenton Tarrant adlı saldırgan, Cuma namazı sırasında iki camiye saldırarak büyük bir katliam gerçekleştirmiştir. Saldırgan, saldırı öncesinde manifesto niteliğinde bir metin yayınlarak, Avrupa'ya gelen Müslümanları öldüreceklerini ve Konstantinapolis'e gelip tüm cami ve minareleri yıkacaklarını, Ayasofya'yı minarelerden kurtaracaklarını ve Konstantinopol'un hak ettiği gibi tekrar Hristiyan bir şehir olacağını belirtmiştir. Bu açıklamalar, ırkçı ve aşırı sağcı düşüncelerin ne denli tehlikeli bir boyuta ulaştığını gözler önüne sermektedir (Perspektif, 15.03.2021).

26 Mayıs 2019'da Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesinde, İtalya'da hükümet ortağı olan Lig Partisi bir toplantı düzenledi. Bu toplantıya Finlandiya'daki Gerçek Finler partisinden Olli Kotro, Almanya'daki Almanya için Alternatif (AfD) partisinden Jörg Meuthen, İtalya'daki Lig Partisi'nden Matteo Salvini katıldı. Bir başka deyişle, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin temsilcileri bir araya geldi. Temsilciler, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde göçmenlere ve İslam'a karşı sert bir duruş sergilemeyi ve bu konular üzerinden seçmen tabanını mobilize etmeyi hedeflediklerini dile getirdiler. Bu bağlamda göçmen akışını kontrol etme, Avrupa'nın ulusal kimliğini koruma ve aşırı sağın seçimlerde daha fazla oy alma stratejilerini vurguladılar (Reuters, 09.04.2019; TRT Haber, 09.04.2019).

Aşırı sağcı söylemlerin etkisiyle Avrupa'daki saldırıların hem sayısı hem de dozu kaygı verici şekilde artmıştır. Bu tür saldırılar, genellikle göçmenlere karşı duyulan nefretin ve önyargının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Almanya'da birçok cami duvarına *Almanya'dan defolun, Türkleri gazlayalım* gibi ırkçı ifadelerin yazılması, ırkçı ideolojilerin hala varlığını sürdürdüğünü ve toplumun belirli kesimlerinde ne denli tehlikeli bir şekilde kök saldığını göstermektedir. Almanya Federal Hükümetinin Göç, Mülteciler ve Entegrasyondan Sorumlu Devlet Bakanı Reem Alabali-Radovan'ın (11 Ocak 2023) açıkladığı rapora göre, Almanya'da göçmenlerin yüzde 58'i ırkçılığa maruz kalmaktadır. Ayrıca raporda, yılda yaklaşık 22 bin aşırı sağcı saldırının gerçekleştiği bilgisi yer almaktadır. Bu veriler, Almanya'da göçmenlerin karşılaştıkları ırkçı saldırıların ciddiyetini ve yaygınlığını gözler önüne sermektedir. Almanya'da ırkçılığın artması ve kurumsallaşması, ayrıca siyasi kültürün bu yöne doğru

evrilmesi, ırkçı şiddet yanlılarını sürekli olarak motive etmekte ve harekete geçirmektedir. Bu durum, toplum içindeki ayrımcılık ve hoşgörüsüzlüğün derinleştiğine ve aşırı sağcı ideolojilerin giderek kabul gördüğüne işaret etmektedir (Anadolu Ajansı, 25.01.2023)

Collectif contre l'islamophobie en France'ın sözcüsü Elsa Ray, Fransa'da sosyal yaşamın çeşitli alanlarında (eğitim, iş, yargı, sağlık, sanat, müzik, dijital platform) ayrımcılığın ve başörtülü kadınlara yönelik şiddet olaylarının arttığını belirttiğinden sonra bu şiddetin artışının nedenini şu şekilde ifade etmektedir: *Avrupa'da ekonomik ve toplumsal krize bir suçlu, düşman aranıyordu. 50 yıl önce bu düşman Yahudilerdi, şimdi ise Müslümanlar* (BBC News, 13.01.2015). Bu tespit, Avrupa'da kendinden farklı olanlara yönelik ayrımcılığın nasıl tarihsel bir süreklilik içinde varlığını sürdürdüğünü göstermektedir.

Tüm bu örnekler aşırı sağın gerek yabancı düşmanlığı gerekse İslamofobi bir bağlama sahip olduğunu, şiddeti araçsallaştırmaktan çekinmediğini ve söylemi ile bu şiddeti beslediğini açıkça ortaya koymaktadır. 2018 yılında Belçika İstihbarat Servisi (*Veiligheid van de Staat-VSSE*), Batı Avrupa'da beyaz yakalı aşırı sağın yükselişe geçtiğine ve silahlandığına ilişkin yapmış olduğu kamuoyu paylaşımı, aşırı sağ şiddetin, söylemden pratiğe kayma potansiyelini ortaya koyan diğer bir örnek olarak okunabilir. VSSE, aşırı sağla bağlantılı grupları dikkatle gözlemlemiş ve bunların Nazizm'e hayranlık duyduklarını ve şiddet kültürünü benimsediklerini tespit etmiştir (Millî İstihbarat Akademisi, Ocak 2024). VSSE'nin raporu (Jaarrapport, 2019), Avrupa'da aşırı sağın ideolojik temalarının giderek güçlendiğini göstermektedir. Bu durum göçmenler tarafından da dile getirilmekte olan sosyal bir vaka haline gelmiştir. Zira İtalya'daki göçmen dernekleri, ülkedeki göçmenlere karşı yabancı düşmanlığının ve ırkçı saldırıların arttığına dikkat çekerek, bu durumun sosyal bir davranışa doğru evirildiğini vurgulamaktadır. Bu tür dernekler, İtalya'da göçmenlere yönelik artan ayrımcılık ve şiddetin toplumda kabul gören bir norm haline gelmeye başladığını belirtmektedir. Yabancı düşmanlığı ve ırkçı söylemlerin yaygınlaşması, bazı insanların göçmenlere karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine ve hatta şiddet içeren eylemlere yönelmesine yol açmaktadır. İsveç'te doğan fakat köken olarak Afrika bölgesinden gelen vatandaşların, ten renkleri ve Müslüman olmaları sebebiyle, kendilerini yabancı hissettikleri ve dolayısıyla saldırıya uğradıkları bilinmektedir.

Aşırı sağ göçmen karşıtı olup, göçmen kabul edilecekse dahi, bunun seçici bir bağlamda olması gerektiğini savunur, konuya tamamen mekanik ve işlevsel yaklaşır. Örneğin, AfD, göçmenlerin Almanya'nın refah sistemini olumsuz etkilediğini ve sosyal yardımlardan yararlanarak ekonomik kaynakların tükenmesine neden olduğunu iddia ederek, *Kanada Modeli* ve benzeri bir göç yasasının uygulanmasını istemektedir (Rahman ve Çiçek, 2023). *Kanada modeli*, ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda belirli kriterleri karşılayan düzenli göçmenlere kapılarını açmayı öneren bir sistemdir. Bu sistem, nitelikli iş gücüne ihtiyaç duyulan sektörlerle odaklanmayı ve bu alanda beceri ve uzmanlık sunan bireyleri çekmeyi hedeflemektedir. Haliyle bu durumda, can güvenliği tehlikede olan göçmenlere, *kapıları açalım veya çalışma izni verelim* anlayışı geçerli olmamaktadır. Ayrıca AfD'nin göçmen karşıtı politikalarına önemli bir örnek, suç işleyen göçmenlerin hızlı bir şekilde sınır dışı edilmesine dair yasa önerisidir. Hatta AfD'li vekiller Frauke Petry ve Marcus Pretzell, yasadışı göçmenlerin gerekirse vurulmasını bile önermişlerdir (Dilling, 2018). AfD, ırkçı boyutlara ulaşan söylemlerin parlamentoda yasalaşması ve yürütme düzeyinde uygulamaya geçmesi için başta medya olmak üzere her türlü olanağı seferber etmeye ve zaman zaman seçmen tabanını bu konuda harekete geçirmeye çalışmaktadır (Eddy, 2018).

Aşırı sağ, göçmenleri bir güvenlik tehdidi olarak sunmakta ve ev sahibi toplumun korku ve kaygılarını manipüle etmektedir. Birçok Batı Avrupa ülkesindeki aşırı sağ partiler, göçmenleri terörizmle ilişkilendirip ulusal güvenlik kaygılarının göçmen haklarından daha önemli olduğunu öne sürmektedir (Mude, 2013). Nitekim Almanya'da Hristiyan Sosyal Birliği'nin, *İslamcı teröre karşı her düzeyde kararlılıkla mücadeleye öncülük edeceğiz... Terör kazanmayacak* ifadeleri, bu tutumu net bir şekilde ortaya koymaktadır (Kortmann, Stecker ve Weiß, 2019). Ayrıca bu tutum, yasaların değiştirilmesi, güvenlik önlemlerinin artırılması, toplumsal güvenlik algısının değişmesi ve siyasal söylemlerin güvenlik eksenli hale gelmesi gibi sonuçlar doğurmaktadır ((Mudde, 2007; Donà, 2022). Bu durum, siyasetin genel olarak daha otoriter bir yöne kaymasına ve sivil özgürlükler ile güvenlik arasındaki dengenin değişmesine yol açmaktadır.

Yukarıda zikredilen raporlar ve veriler, birçok Avrupa ülkesinde aşırı sağcı grup ve partilerin, göçmenlere karşı düşmanlık ve korku inşa edip, bunu siyasi çıkarları doğrultusunda kullandıklarını göstermektedir. Örneğin Almanya'da AfD gibi aşırı sağ partilerin ötekileştirme ve yabancı düşmanlığı üzerine kurulu popülist politikaları, toplumun bazı kesimlerinde göçmen karşıtı duyguları beslemekte ve siyasi manevra alanlarını genişletmektedir. Özellikle siyasilerin kullandıkları dil ve retorik, yerli halkın göçmenlere yönelik olumlu/olumsuz tutum

geliştirmesinde belirleyici olmaktadır. Kimi siyasetçiler bu dili kullanmamakta ve ırkçılığın politik meşruiyet kazanmaması için çaba sarf etmektedir. Örneğin Angela Merkel'in 2015 mülteci krizi sırasındaki hoşgörü politikası, kısa süreliğine de olsa halkın göçmenlere karşı daha olumlu bir bakış açısını benimsemesine katkıda bulunmuştur (Aladağ Görentaş ve Özdemir Dal, 2022). Ancak bu örnekler giderek tekil haline gelmekte ve göçmen karşıtı ırkçı popülizm (2024 Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarında da görüleceği üzere) siyasal alanını genişletmektedir.

Sonuç

Batı Avrupa'da göç politikaları süreç içerisinde önemli değişimlere uğramıştır. Başlangıçta iş gücü sağlamak ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek amacıyla göçmenlere yönelik olumlu bir yaklaşım sergilenmiştir. Ancak zamanla ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunların nedenlerini araştırmak yerine, bu sorunlara bir suçlu aranmış ve bu suçlu, göçmenler olarak kabul edilmiştir. Bu durum ise toplumda kutuplaşmayı artırarak sorunların demokratik bir çerçevede ele alınmasını zorlaştırmıştır. Oysa toplumda göçmenler hakkında yanlış algıların ortadan kaldırılması için eğitim programları düzenlenmeli, tarihsel ve kültürel bağlamda göçmenlerin katkıları vurgulanmalıdır.

Aşırı sağ partilerin yükselişi, Batı Avrupa'da göç politikalarının ve toplumsal algıların derin bir şekilde etkilenmesine neden olmuştur. Bu süreçte, göçmenlere karşı artan eleştiri ve sert politikalar, topluluklar arasında bölünmelere yol açmış ve aşırı sağın politik etkisini güçlendirmiştir. Araştırmalar, göçmenlerin ekonomiye katkı sağladığını ve yerli halkla benzer sosyal ve ekonomik koşullar altında yaşadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla göçmenlerin istenmemesinde, psiko-politik nedenlerin etkili olduğu ileri sürülebilir. Bu yüzden aşırı sağ partilerin yükselişinin sosyal temellerini analiz eden düzenli raporlar hazırlanmalı ve bu raporlar kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Bu, toplumun bilinçlenmesine katkı sağlayacaktır.

Aşırı sağın temsil ettiği nativist ideoloji, Avrupa'da ve dünya genelindeki siyasi ve kültürel tartışmalarda önemli bir role sahiptir. Ulus-devletin korunması ve homojenliğin vurgulanması, aşırı sağın politik platformunda merkezi bir yer tutmaktadır. Aşırı sağ partilerin nativist ideolojisi, kültürel ve etnik aidiyeti vurgulayarak vatandaşlık anlayışını dar bir çerçevede tanımlamayı tercih etmektedir. Bu süreçte, aşırı sağ partiler göçmen karşıtı, ulus-devlet merkezli, kültürel kimlik vurgulu ve popülist söylemlerle seçmen tabanlarını genişletmiş ve politik arenada belirleyici bir güç haline gelmiştir. Aşırı sağ partiler, buldukları ülkelerde ortak strateji olarak korkuyu politikleştirmeyi ve öfkeyi örgütlemeyi başarmışlardır. Bu şekilde, toplumda var olan endişe ve rahatsızlıkları politik bir kazanca dönüştürmüşler ve göçmen karşıtlığı üzerinden geniş kitlelerin desteğini sağlamışlardır.

Ancak aşırı sağın yükselişinin sadece ekonomik krizlerle açıklanamayacağı da açıktır. Kültürel ve sosyal dinamikler, ulusal kimlik ve entegrasyon gibi daha derin ve geniş kapsamlı faktörler de önemli rol oynamaktadır. Aşırı sağ partiler, çeşitli ideolojik eğilimlerden seçmenleri etkileme yeteneğine sahip olup, sol ve sağ kanattan geniş destek alabilmektedirler. Bu bağlamda, aşırı sağın siyasi yükselişini anlamak ve önlemek için tek boyutlu bir yaklaşım yerine çoklu perspektiflerin dikkate alınması gerekmektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi düzeyde yapısal değişikliklerle birlikte, toplumda hoşgörü ve çeşitliliği teşvik eden politikaların önemi de ortaya çıkmaktadır.

Çalışma, aşırı sağa Avrupa bağlamında yaklaşmış olup sınırlı bir bakış açısı ile konuyu ele almıştır. Bu tercihte, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Avrupa'da yoğun olarak yaşaması, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik süreçlerinde aşırı sağın Avrupa siyasetinde giderek yaygın bir tercih olmaya başlaması ve özellikle Arap Baharı sonrası Afrika ve Ortadoğu'dan Avrupa'ya düzenli/düzensiz göç dalgalarının artması belirleyici olmuştur. Aşırı sağ siyasetin üzerine inşa edilen milliyetçilik, ırkçılık, yerlilik, kültürel etnosantrizm, çokkültürlülüğe karşı olma, kültürel yozlaşma, yabancı korkusu, göçmen karşıtlığı, ekonomik sorunlar, işsizlik, suç gibi söylem ve iddiaların sadece Avrupa ile kısıtlı olmadığı aşıkardır. Benzer söylem bugün gerek Güney Amerika gerekse Kuzey Amerika gibi geniş bir coğrafyada da kendine zemin bulabilmektedir. Müteakip çalışmalarda özellikle, İslamofobinin söylemden eyleme/şiddete dönüşme riski, Avrupa siyasetinde yaşanan bu dönüşümünün Türkiye Avrupa Birliği ilişkilerine nasıl yansıtacağı, dünya siyasetinde, aşırı sağ iktidarların ülkeler arası ilişkilerdeki rolü gibi başlıklar ile konu tartışılmaya devam edilmelidir. Teorik tartışma ve analizlere ek olarak ayrıca konu seçmen davranışı bağlamında irdelenmeli, aşırı sağın politik yükselişinin seçmendeki karşılığı, yukarıda da işaret edildiği üzere,

siyasal söylemin ırkçı şiddetle olan ilişkisi, İslamofobik şiddet eylemlerin yayılarak artma riski gibi başlıklar altında aşırı sağ yükselişi araştırılmaya devam edilmelidir.

Kaynakça

- Akkerman, T. (2012). Comparing radical right parties in government: Immigration and integration policies in nine countries (1996–2010). *West European Politics*, 35(3), 511–529.
- Aladağ Görentaş, I., & Özdemir Dal, B. (2022). Avrupa’da aşırı sağ partiler ve göçmenlere yaklaşımları; seçilmiş örnekler. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(26), 295-317.
- Anadolu Ajansı (17.03.2019). *Belçika istihbaratından ‘aşırı sağ silahlaniyor’ uyarısı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/belcika-istihbaratindan-asiri-sag-silahlaniyor-uyarisi/1420687>
- Anadolu Ajansı (25.01.2023). *Avrupa’daki ırkçı saldırılar çoğunlukla müslümanları hedef alıyor*. <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilik-hatti/almanyadaki-irkci-saldirilar-cogunlukla-musulmanlari-hedef-aliyor/2796617>
- BBC News, (13.01.2015). *Fransa’da müslüman hedeflere 50’den fazla saldırı ve tehdit*. https://www.bbc.com/turkce/multimedya/2015/01/150113_fransa_musulmanlara_saldirilar
- Betz, H. G. (1994). *Radical right-wing populism in western europe*. Macmillan Press.
- Canovan, M. (1981). *Populism*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Canovan, M. (1999). Trust the people! populism and the two faces of democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16.
- Council of Europe (2011). Living Together: Combining Diversity and Freedom in 21st-century Europe. *Report of the Group of Eminent Persons of the Council of Europe*.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Dilling, M. (2018). Two of the same kind? the rise of the afd and its implications for the CDU/CSU. *German Politics & Society*, 36(1), 84–104.
- Donà, A. (2022). The rise of the radical right in italy: the case of fratelli d’italia. *Journal of Modern Italian Studies*, 27(5), 775–794.
- Eatwell, R. (2000). The rebirth of the ‘extreme right’ in western europe? *Parliamentary Affairs*, 53(3), 407–425.
- Eddy, M. (2018). *German far right and counterprotesters clash in chemnitz*. <https://www.nytimes.com/2018/08/28/world/europe/chemnitz-protest-germany.html> 12.06.2024
- Eser, H. B. & Çiçek, A. (2020). Avrupa’da aşırı sağın ayak sesleri: Zenofobinin patolojik normalleşmesi. *Alternatif Politika*, 12(1), 114-144.
- Euronews (22.06.2019). *İtalya’da göçmenlere karşı ırkçı saldırılar ve yabancı düşmanlığı artıyor*. <https://tr.euronews.com/2019/06/22/italya-da-gocmenlere-karsi-irkci-saldirilar-ve-yabanci-dusmanligi-artiyor>
- Giddens, A. (2008). *The third way: The renewal of Social Democracy*. Polity Press.
- Golder, M. (2016). Far right parties in europe. *Annual Review of Political Science*. 19, 477- 497.
- Goodwin, M. J. (2014). A breakthrough moment or false dawn? the great recession and the radical right in europe. Clara Sandelind (Ed.), *European Populism and Winning the Immigration Debate* içinde (ss. 15-41). Fores.
- Green, E. G. T. & Oriane Sarrasin, Robert Baur ve Nicole Fasel (2016). From stigmatized immigrants to radical right voting: a multilevel study on the role of threat and contact. *Political Psychology*, 37(4), 465– 480.
- Guibernau, M. (2010). Migration and the rise of the radical right: social malaise and the failure of mainstream politics. *Policy Network Paper*, 1-19.
- Güzel, S. Ç. (2022). Elitizmden popülizme: Cumhuriyet halk partisi’ndeki paradigmatik dönüşüm ve ekrem imamoğlu örneği. *Liberal Düşünce Dergisi*, 27(108), 109-138.
- Hjerm, M. & Bohman A. (2014). Is it getting worse? anti-immigrant attitudes in europe during the 21st century. Clara Sandelind (Ed.), *European Populism and Winning the Immigration Debate* içinde (41–65). Fores.

- Howard, M. M. (2010). The impact of the far right on citizenship policy in europe: explaining continuity and change. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(5), 735-751.
- Jaarrapport, (2019). <https://www.vsse.be/nl/jaarrapport-2019>.
- Knigge, P. (1998). The ecological correlates of right-wing extremism in western europe. *European Journal of Political Research*, 34(2), 249-279.
- Kortmann, M. & Stecker, C. ve Weiß, T. (2019). Filling a representation gap? how populist and mainstream parties address muslim immigration and the role of islam. *Representation*, 55(4), 435-456.
- Lutz, P. (2019). Variation in policy success: radical right populism and migration policy. *West European Politics*, 42(3), 517-544.
- Miller, D. (2008). Immigrants, nations and citizenship. *The Journal of Political Philosophy*, 14(4), 371-390.
- Millî İstihbarat Akademisi (Ocak 2024). *Batılı ülkelerde aşırı sağ hareketler, 2023 değerlendirme raporu*.
- Minkenberg, M. (2000). The renewal of the radical right: between modernity and anti-modernity. *Government and Opposition*, 35(2), 170-188.
- Mudde, C. (2000). *The ideology of the extreme right*. Manchester University Press.
- Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in europe*. Cambridge University Press.
- Norris, P. (2005). *Radical right: voters and parties in the electoral market*. Cambridge University Press.
- Öner, Selcen (2014). Avrupa'da yükselen aşırı sağ, yeni 'öteki'ler ve türkiye'nin ab üyeliği", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 163-184.
- Parlemeter (2018). <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2018/parlemeter-2018/report/en-parlemeter-2018.pdf>
- Perspektif (15.03.2021). Canlı yayında ırkçı vahşet: christchurch'te neler oldu? <https://perspektif.eu/2021/03/15/canli-yayinda-irkci-vahset-christchurchte-neler-oldu/>
- Perspektif (16.06.2020). *Aşırı sağın kurbanı, azınlık dostu bir siyasetçi: jo cox* <https://perspektif.eu/2020/06/16/asiri-sagin-kurbani-azinlik-dostu-bir-siyasetci-jo-cox/>
- Rahman, H. & Çiçek, A. (2023). Almanya ve macaristan'da aşırı sağ partilerin siyasal söylem ve politikaları. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(4), 2282-2294.
- Rydgren, J. & Ruth P. (2013). Contextual explanations of radical right-wing support in sweden: socioeconomic marginalization, group threat, and the halo effect. *Ethnic and Racial Studies*, 36(4): 711-728.
- Rydgren, J. (2008). Immigration sceptics, xenophobes or racists? radical right-wing voting in six west european countries. *European Journal of Political Research*, 47(6), 737-765.
- Schain, A. M. (2018). *Shifting tides: Radical-right populism and immigration policy in europe and the united states*. Migration Policy Institute.
- Taggart, P. A. (2000). *Populism*. Open University Press.
- TRT Haber (09.04.2019). *Avrupa'da aşırı sağın ap stratejisi*. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/avrupa-asiri-saginin-ap-stratejisi-islam-gocmen-ve-turkiye-karsitligi-411326.html>
- Uygur, M. R., & H. B. Eser (2024). A theoretical analysis of the european union's immigration policies in the case of the ukraine and syria humanitarian crisis: is it an identity exclusion? a xenophobic double standard? *İnsan ve Toplum*, 14(2), 46-67.
- Uzunçayır, C. (2014). Göçmen karşıtlığından islamofobiye avrupa aşırı sağı. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 131-147.
- Uzunçayır, C. (2017). Batı avrupa'da aşırı sağ partiler neden yükseliyor? *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(15): 364-301.
- Ünal Eriş, Ö. & Öner, S. (2021). Securitization of migration and the rising influence of populist radical right parties in european politics. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 20(1), 161-193.
- Van der Brug, W. & Fennema, F.ve Tillie, J. (2000). Anti-immigrant parties in europe: Ideological or protest vote. *European Journal of Political Research*, 37(1), 77-102.

- Van der Brug, W. & Van Spanje, J. (2009). Immigration, Europe and the 'new' cultural dimension. *European Journal of Political Research*, 48(3), 309-334.
- Wilson, R. & Hainsworth, P. (2012). *Far-right parties and discourse in Europe: a challenge for our times*. European Network Against Racism Press.
- Wodak, R. (2015). *The politics of fear: What right-wing populist discourses mean*. Sage Publications.
- Zaslave, A. (2004a). The dark side of European politics: unmasking the radical right. *European Integration*, 26(1), 61-81.
- Zaslave, A. (2004b). Closing the door? the ideology and impact of radical right populism on immigration policy in Austria and Italy. *Journal of Political Ideologies*, 9(1), 99-118.

EXTENDED SUMMARY

As the most important actors of democracy, political parties have a vital function in representing different segments of society and bringing their demands to the political arena. However, far-right parties undermine the healthy functioning of this process through their use of hate speech, thereby harming the deepening of democracies. The fact that far-right parties have come to power in many parts of the world, gained strong opposition positions, and even influenced the agenda even as small parties, they are now among the most important political phenomena of our time that should be examined indisputably.

Although far-right parties' ideology and political discourse vary from country to country (party, movement, political actor), they have long been on the agenda, especially in the Western world. They are generally based on anti-immigration and xenophobia. In many European countries, there has been a sharp increase in the number of migrants. This increase has led to a process in which the native population perceives immigrants as a threat. This process has been further strengthened by the far-right parties' portrayal of immigrants and their cultural values as enemies and their aggressive rhetoric against immigrants in Europe.

By manipulating media coverage of violent incidents and crime statistics, far-right parties incite fear and mistrust of migrants. This strategy aims to win voters' support by raising security concerns among the public. Furthermore, one of the key areas of activity of far-right parties is campaigning against the construction of local mosques or shelters. These campaigns are usually centered around the themes of preserving cultural identity and protecting national values. The argument that they will disrupt the fabric of society and threaten social cohesion is widely spread and accepted by a wide range of voters. The claim that mainstream political parties ignore these claims and complaints leads to the further strengthening of far-right parties.

By defining Europeans as "hosts" and migrants as "foreigners", far-right parties demand total opposition to unauthorized migrant entry. The far right's anti-immigrant stance aims to create and feed on a climate of fear by targeting a specific group of immigrants at the bottom of the ethnic hierarchy in society. This group of immigrants is perceived as a threat because they do not share the local language, culture, tradition, and religion of the nation and have a lower profile social status. This approach advocates building Europe on an identity based on white, Christian, and Western culture.

The difference in the political discourse of the far right stems from the fact that it adopts the rising discourse of identity politics in line with its interests and creates an enemy against Western culture. In other words, far-right parties ideologically place a nationalism that includes xenophobia and anti-immigrant sentiments at the center of their political program. Therefore, they promote a social policy agenda that focuses on hostility towards immigrants and other minorities who do not belong to the national community.

In recent years, the anti-immigrant rhetoric and nationalist-populist policies of far-right parties in Europe have attracted the attention of many voters and this has been reflected in the election results. Especially since the 1980s, far-right parties have emerged as strong actors and have shown a significant presence in elections. Electoral successes, attacks, acts of violence against asylum seekers, provocative discourses on extremism gaining credibility and growing concerns about the future of democracy have made these parties, which offer marginal models, attractive. Indeed, the results of the European Parliament elections in 2024 show that far-right parties have gained significant momentum. Of course, there are many historical, political, social and cultural reasons and backgrounds that led to this political outcome.

The gradual rise of far-right parties in Europe and their rise to power in several countries is interpreted as a reaction of some voters against mainstream parties. It has been observed that far-right parties receive support not only from right-wing voters but also from the left wing. For example, in countries such as France, Austria, and the Netherlands, it has been observed that the working class, which is considered to be the natural constituency of the left, has also voted for far-right parties at high rates. This shows that the far right can appeal to a wide ideological spectrum and attract voters from different political views.

It is obvious that the discourses and claims built on far-right politics, such as nationalism, racism, nativism, cultural ethnocentrism, opposition to multiculturalism, cultural degeneration, xenophobia, anti-immigration, economic problems, unemployment, and crime, are not limited to Europe. Today, similar discourse can find its ground in a wide geography such as South America and North America. In future studies, the subject should continue to be discussed with topics such as the risk of Islamophobia turning from discourse to action/violence,

how this transformation in European politics will be reflected in the relations between Turkey and the European Union, and the role of far-right governments in the relations between countries in world politics. In addition to theoretical discussions and analyses, the issue should also be examined in the context of voter behavior, and the rise of the far right should continue to be investigated under headings such as the electoral response to the political rise of the far right, the relationship of political discourse with racist violence, and the risk of Islamophobic violence spreading and increasing.

In this article, the positions of far-right parties on anti-immigration are analyzed from both theoretical and practical perspectives. Firstly, it examines how far-right parties justify their anti-immigrant stance and presents its theoretical background. In this framework, the article first discusses the ideological foundations of the far-right such as nationalism, economic crisis, security, ethnic superiority, and cultural homogeneity in the rhetoric and policies of far-right parties, then focuses on how these theoretical foundations are reflected in practice and evaluates how anti-immigrant attitudes translate into concrete practices by addressing the policies, campaigns and discourses of far-right parties in different countries.

As a result, the article reveals that far-right parties both use anti-immigrant attitudes as an ideological tool and create profound effects on social dynamics by supporting this opposition with practical policies. This study makes an important contribution to understanding the dynamics behind the immigration policies of far-right parties and evaluating the social consequences of these policies.